

A Normafa. Kelety Gusztáv festménye a Fővárosi Képtárban

A „zöldmulatság“

Furkás Tamás, a tudós palóc, Monosbélben lakó sógor-urának 1804-ben így ír: „a díszes világ a most beállott kellemetes időnek hasznát vegesse, az újonnan készített promenádán fel és alá sétálgat“. A „zöldmulatság“ azaz: a kirándulás a „természet gyönyörűségének kebelébe“ azonban nem mindennapos. A Pestbudaiak naptár szerint rendezik. Husvét hétfőn a Gellérthegyre, pünkösdi vasárnapján a Városmajorba, másodnapján a Zugligetbe, majd a Kommandánsrétre, a Lipótmezőre, a

Rózsadombra és egyéb helyekre mindig az év bizonyos napján mennek.

A biedermeier-idők emberének boldogsága, ha vasárnapját „kint“ töltheti. Szereti, ha az erdők tisztán elterülhet és a fák figyelik. Ha a szellő hírt hord. Ha elnézheti a világitó zöld hegyet, a bársonyos füvet, a kék eget. Gyönyörködik a bogarakban, a némán táneoló lepkékben, szívja a balzsamos levegőt és hallgatja a madarak fütytyét, énekét.

A pesti oldalon is akadt kirán-

dulóhely. Például a közeli Herminamező, a távolabbi Gödöllő, s Besnyőn a kápásbarátok kolostora. S amikor az első vasút megindul, szívesen mennek „társasági kocsikban“ Károlyi István gróf híres kertjébe, amelyet „a Ng. gróf megnyitott“. A zöld természet „illatjával fűszerezett langyos levegőt“ dédapáink a budai hegyekben szerették élvezni s éppen úgy mint Goethe, aki újra divatba hozta, ők is szívesen vágtak zsebkésükkel az erdő fáiba szívet, amelyet nyíllal szúrtak át. Ez a fába való faragás régi-régi szokás. Ovidius egy hexameteréből tudjuk: „incisac servant a te mea nomina fagi“. Ezek szerint a latin költő nevét a bükkfák örítették.

„A tisztásokon a családok nőszemélyei szallagos kalapjaikat, ami rajtok szép volt, a fákra aggasztva, a férfi perszonálék levetett frakkal, kigombolt melljét a hűs zefirnek kitárva, a zöld színözönbe sok sárga nadrág, piros kendő, hőszerű nyakfodor s hosszú ruha, szívemelőleg viríta. Az ifjúság futós, verekedős, ütős és szembekötős játékot játszanak, amott egy csoport fiatalság hangoztatva, az erdő visszhangos üregeit tölti ki.“

Nem mindig sikerül ilyen vidáman egy-egy kirándulás. Így a „Hazai Vándor“ arról értesít bennünket, hogy: „1837 május 17-én Budán, éppen pünkösdi másnapján, a hegyek közé az évenként ott tartani szokott ünnep kedvéért, mintegy tizenkétezer ember sereglett ki. Délután záporosó kezdett esni. Erre a mulatók seregétől Buda felé siettek, de alig haladtak száz lépésnyire, már felhőszakadás érte őket. Leírhatatlan borzasztó jelenet volt, mint hömpölyögtek szirtdarabok a hegyekről, mint elvalának a nagyon mély mezei utak a rohanó víz által hordva. Néhány ember az életét vesztette.“ Ezt a szerencsétlenséget egyébként Jókai is leírta.

A budai hegyeknek nem mindig az volt a nevük, amint ma ismerjük őket. „Döbrentei tanácsos úr — írja az „Életképek“ 1847-ben — a budai hegyek régóta hirdetett keresztelését csakugyan megtartotta. Virányoson gyűltek össze, felsétáltak a „Himmel“, jelenleg Tündérhegynek keresztelt hegyromra, ahol Döbrentei Ur a budai köztanácsban is egyhangúlag helybenhagyatott neveik felolvasását megkezdte.“ Így lett az egyik Csendilla, míg a többi, Előmál, Gombamál, Seregélyes, Farkasrét, stb. Ez utóbbi helyen egy elhagyott kis házaeskában írta Jókai a Szerelem bolondjai című regényét.

A „zöldmulatságot“ a negyvenes években még komolyan vették. Még a Palatinus is megtartotta, éspedig

A Szép Juhászné. Litográfia a Fővárosi Képtárban